

SEKTOR B+R W POLSCE

Sektor B+R w Polsce – charakterystyka i możliwości wsparcia

Charakterystyka polskiej gospodarki

Wysoki potencjał gospodarczy oraz solidne czynniki wzrostu gospodarki, takie jak chłonny rynek wewnętrzny, stabilność makroekonomiczna, wysoka konkurencyjność, zostały dostrzeżone przez zagranicznych inwestorów, którzy lokują w Polsce zakłady produkcyjne, centra badawczo-rozwojowe czy też centra usług wspólnych. Według najnowszych analiz UNCTAD napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski w 2011 r. wzrósł o 71% w porównaniu do roku poprzedniego, gdy tymczasem na całym świecie wzrost BIZ wyniósł 16%.

Wysoki napływ inwestycji zagranicznych został w znaczącym stopniu uzupełniony inwestycjami krajowymi, których wartość w 2011 r. wzrosła o ponad 8%¹ stanowiąc jeden z głównych czynników generujących wysoki wzrost gospodarczy w minionym roku. Rosnąca działalność inwestycyjna wzmacnia proces modernizacji polskiej gospodarki. Zgodnie z danymi IMF intensywność technologiczna eksportu znacząco wzrosła w minioniej dekadzie – udział średnio- i wysoko zaawansowanych technologicznie produktów wzrósł z ok. 40% w 2000 r. do 50% w 2010 r.², co wynika m.in. z rosnącej roli działalności badawczo-rozwojowej w Polsce.

Silna, konkurencyjna gospodarka, coraz bardziej zaawansowany technologicznie przemysł są jednym z ważniejszych czynników świadczących o atrakcyjności Polski jako miejsca do lokowania inwestycji o charakterze badawczo-rozwojowym. Istotną korzyścią dla potencjalnych inwestorów jest możliwość osiągnięcia znaczących efektów synergicznych w kluczowych sektorach polskiego przemysłu i usług.

Pozostałe czynniki, świadczące o atrakcyjności inwestycyjnej Polski to: dostęp do wysoko wykwalifikowanych kadr, wysokość wynagrodzeń oraz poprawa środowiska instytucjonalno-prawnego.

Sektor B+R w liczbach

Nakłady na B+R w Polsce

Polska osiągnęła imponującą dynamikę wzrostu nakładów na działalność badawczo-rozwojową. W okresie 2002–2010 skumulowany wzrost wyniósł 122,5%, a średnia stopa wzrostu wyniosła 10,5%³ r/r, analogiczne wartości dla UE to odpowiednio 27,4% i 3,1%. Wysoka dynamika wzrostu jest cechą charakterystyczną dla gospodarek wschodzących regionu, przy czym poziom nakładów w Polsce na działalność B+R jest nadal stosunkowo niski. Średnie wydatki na działalność B+R w krajach UE 27 w 2010 r. wyniosły 2% w relacji do PKB, w Polsce współczynnik wyniósł 0,74%.

Rozwój sektora B+R

Zgodnie z tegoroczną edycją raportu *Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce, 2012*⁴, wg stanu na grudzień 2011 r., na ponad 337 centrów usług funkcjonujących w Polsce, 93 stanowiły centra badawczo-rozwojowe. W zeszłorocznej wersji raportu (prezentującej stan na 30 kwietnia 2011 r.)⁵ wskazano 77 centrów B+R, co wskazuje na dynamiczny rozwój i znaczący potencjał polskiego rynku badań i rozwoju.

W szczególności w kontekście działalności B+R rozwijają się następujące branże: motoryzacyjna, lotnicza, elektroniczna, telekomunikacyjna, IT, biotechnologiczna i biochemiczna, inżynierii medycznej i farmaceutycznej, budownictwa oraz robotyki i nanotechnologii.

Działalność dużych centrów badawczo-rozwojowych pozytywnie wpływa na rozwój regionów, w których są zlokalizowane. Wiele firm współpracuje z regionalnymi ośrodkami akademickimi i innymi jednostkami naukowymi. Tworzą się powiązania kooperacyjne na linii biznes-nauka. Formuła współpracy pomiędzy dużymi inwestorami a ośrodkami naukowymi często przyjmuje formy kooperacji w ramach klastrów, parków technologicznych, Centrów Transferu Technologii (CTT) itd. W rezultacie zyskują również lokalne firmy, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa przejmując rolę dostawców usług, podzespołów i zaawansowanych komponentów. Częściej też lokalni kooperanci angażują się w działalność badawczo-rozwojową.

Wykwalifikowana kadra

W 2010 r. w sektorze B+R zatrudnionych było prawie 100 tys. pracowników (biorąc pod uwagę łącznie przedsiębiorstwa, sektor rządowy, szkolnictwo wyższe oraz prywatne instytucje), czyli ok. 20 tys. więcej niż w roku poprzedzającym⁶. Liczba zatrudnionych w sektorze B+R w Polsce fluktuuje na poziomie ok. 0,5% ogółu zatrudnionych, znacząco poniżej średniego poziomu Unii Europejskiej. Stabilny poziom ilości miejsc pracy w sektorze B+R, przy stale rosnącej liczbie studentów i absolwentów kierunków technicznych świadczy o nadpodaży wykwalifikowanych pracowników. Dostęp do wykwalifikowanych kadr jest ważnym czynnikiem wpływającym na wysoki, w porównaniu do innych krajów regionu potencjał sektora B+R w Polsce. Głównym ośrodkiem akademickim w Polsce jest Warszawa, z największą uczelnią – Uniwersytet Warszawski kształtujący 54,3 tys. studentów. Pozostałe istotne ośrodki akademickie to: Kraków, Wrocław i Poznań.

¹ Estymacje IMF, źródło: *Republic of Poland 2012 Article IV Consultation*.

² Baza danych WITS (Bank Światowy), OECD, estymacje IMF.

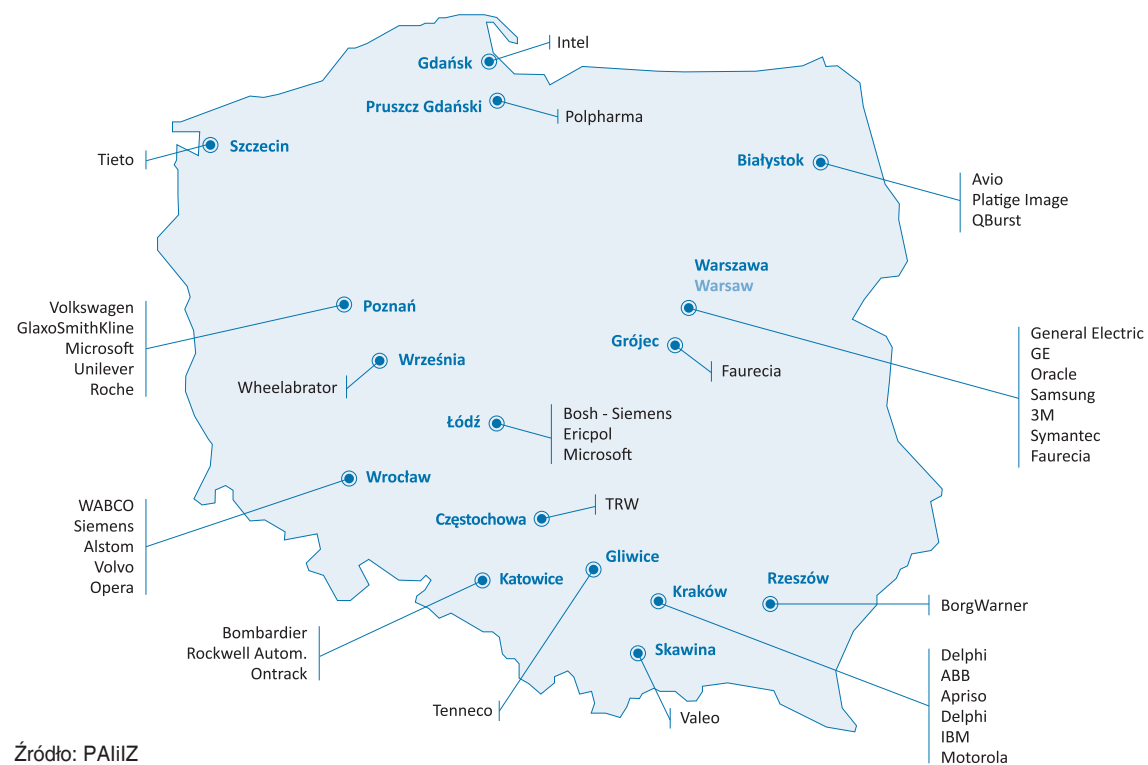
³ Źródło: Eurostat.

⁴ Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL), Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce, 2012.

⁵ Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL), Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce, 2011.

⁶ Źródło: Raport „Nauka i Technika 2010” GUS.

Wybrane ośrodki B+R

Źródło: PALiZ

Liczba ośrodków otoczenia biznesu w Polsce od 1990 r. dynamicznie wzrasta. Obecnie w Polsce znajdują się 54 parki technologiczne (z czego 12 na etapie uruchomienia swojej działalności i 14 na etapie prac przygotowawczo-adaptacyjnych), 69 centrów transferu technologii oraz 182 klastry technologii i inicjatywy klastrowe.

Dostępne formy wsparcia działalności B+R

Jednym z czynników, które wpływają na atrakcyjność inwestycyjną Polski w obszarze B+R jest dostępność zachęt inwestycyjnych wspomagających realizację innowacyjnych projektów, w tym projektów związanych z utworzeniem centrum B+R.

Nowe inicjatywy dla innowacyjnych branż

W ramach nowych inicjatyw, skierowanych do wybranych branż największy budżet – w wysokości 1 mld PLN – przewidziany jest na program BLUE GAS (Polski Gaz Łupkowy), w drugiej kolejności na wsparcie sektora medycznego w ramach StrategMed (800 mln PLN). Dużego budżetu mogą się też spodziewać projekty związane z branżą lotniczą, współfinansowane z programu InnoLot (500 mln PLN na lata 2013–2017). Kolejnych 400 mln PLN przewidziane jest na wsparcie projektów proekologicznych (GEKON), o które będzie się można ubiegać już od marca 2013. W ramach projektu BRIDGE: Badanie Rozwój Innowacje do dyspozycji jest 240 mln PLN, a InnoMed – 195 mln PLN. Większość z tych programów ma charakter pilotażowy, a pierwsze nabory rozpoczną się już wkrótce.

Środki krajowe na badania i rozwój dla dużych i małych

Do końca trzeciego kwartału 2012 r. w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) zostało podpisanych 1027 umów o dofinansowanie projektów związanych z rozwojem działalności badawczo-rozwojowej oraz 893 umów o dofinansowanie projektów wdrażających innowacyjne rozwiązania. Łączna wartość podpisanych umów na realizację projektów w obszarze B+R w ramach PO IG opiewa na kwotę ponad 26 mld PLN⁷, co praktycznie wyczerpało budżet.

Niezależnie jednak od funduszy unijnych, których dostępność w obecnym momencie jest ograniczona, przedsiębiorcy nadal mają możliwość ubiegania się o dostępne środki krajowe. Przede wszystkim można ubiegać się o wspieranie wydatków inwestycyjnych związanych z utworzeniem centrum B+R. Na ten cel przeznaczone są dwa źródła pomocy: rządowy „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki na lata 2011–2020” z całkowitym budżetem w wysokości 727 mln PLN oraz wsparcie w ramach Specjalnych Stref Ekonomicznych.

Ponadto, w celu zachęcenia przedsiębiorców do podejmowania działalności B+R, samodzielnie lub we współpracy z sektorem naukowym, w ramach środków krajowych przewidziano wsparcie na prowadzenie prac B+R. Głównym dysponentem tych funduszy jest Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), które

⁷ http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/KSI_raporty.aspx

oferuje szereg zróżnicowanych możliwości współfinansowania działań B+R. Przykładem jest INNOTECH, który składa się z dwóch odrębnych komponentów – In-Tech i Hi-Tech, czy też Program Badań Stosowanych, którego budżet na lata 2012–2017 został określony na 1,2 mld PLN.

Warto też pamiętać o możliwości skorzystania z ulgi technologicznej, umożliwiającej odliczenie od podstawy opodatkowania CIT części wydatków związanych z nabyciem nowej technologii. Na korzyści podatkowe mogą też liczyć przedsiębiorcy, którzy uzyskują status Centrum Badawczo-Rozwojowego.

Premia za współpracę biznesu z nauką

Znaczna część instrumentów wsparcia działalności B+R nakierowana jest na zacieśnianie współpracy pomiędzy sektorem naukowym i sektorem przedsiębiorstw, tak, aby zapewnić transfer wiedzy i doświadczeń pomiędzy nauką i biznesem. Takie podejście umożliwia wykorzystanie opracowywanych przez sektor naukowy rozwiązań bezpośrednio w działalności przemysłowej przedsiębiorstw. W przypadku niektórych instrumentów istnieje możliwość samodzielnego składania wniosku o dofinansowanie. Należy jednak podkreślić, że niekiedy nawet w przypadku tego rodzaju instrumentów, podejmowanie współpracy z sektorem naukowym jest dodatkowo premiowane i zwiększa szanse na uzyskanie wsparcia.

Nowa perspektywa 2014–2020

Trwają obecnie prace nad kształtem przyszłej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020, w tym nad następcą Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (nazwa robocza: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój). Z dużym prawdopodobieństwem można spodziewać się, że wsparcie w ramach tego programu nakierowane będzie na:

- wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
- podnoszenie konkurencyjności MŚP
- wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Należy również podkreślić, że Komisja Europejska obecnie opracowuje program, który zastąpi 7. Program Ramowy. Horizon 2020 ma obejmować kwotę ok. 80 mld EUR i wspierać projekty badawcze w perspektywie finansowej 2014–2020. Oczekiwana data wejścia w życie nowego programu to 1 stycznia 2014 r.

Dobre praktyki

W Polsce przybywa centrów badawczo-rozwojowych, w tym działających w ramach międzynarodowych grup kapitałowych oraz przedsiębiorstw zainteresowanych opracowywaniem innowacji. Poniżej zaprezentowano wybrane firmy, które w swojej działalności w Polsce kładą nacisk na rozwój oparty o prace B+R. Wśród wymienionych przedsiębiorstw znajdują się i takie, których projekty zostały dofinansowane z Funduszy Europejskich.

Korporacyjne Centrum Badawcze ABB rozpoczęło swoją działalność w styczniu 1997 roku. Centrum Badawcze działa na potrzeby wyznaczone przez spółki Koncernu ABB na całym świecie w ramach tradycyjnych obszarów: urządzenia i systemy elektroenergetyczne, automatyka, diagnostyka przemysłowa, zarządzanie procesami wytwarzania jak również w dziedzinach obecnie rozwijanych takich jak: technologie i systemy informatyczne, elektronika i energoelektronika oraz nowoczesne technologie materiałowe.

Pracownicy Korporacyjnego Centrum Badawczego ABB na co dzień współpracują z czołowymi uczelniami wyższymi w Polsce, w tym m.in. Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Uniwersytetem Jagiellońskim, Politechniką Wrocławską, Politechniką Warszawską, Politechniką Poznańską oraz Politechniką Śląską.

W ramach działalności Korporacyjnego Centrum Badawczego ABB realizowane są globalne inicjatywy z zakresu symulacji numerycznych (Simulation Support Team), energoelektroniki oraz obsługi grupowych norm i standardów (Group Standard Office). Ponadto z jego struktur wyodrębnione zostało Centrum Systemów Informatycznych ABB w Krakowie, odpowiedzialne za funkcjonowanie systemów i aplikacji informatycznych w Grupie ABB.

Asseco Poland S.A. jest największą spółką informatyczną notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Od kilku lat należy do 10 największych producentów oprogramowania w Europie. Spółka opiera swoją działalność na wiedzy, innowacyjnych technologiach oraz szerokim doświadczeniu, popartym rezultatami w tworzeniu oraz wdrażaniu specjalistycznego oprogramowania oraz rozwiązań w zakresie IT dla kluczowych sektorów gospodarki. Asseco w ramach swojej działalności realizuje wiele projektów badawczo-rozwojowych wspieranych w ramach funduszy strukturalnych i środków z budżetu państwa przeznaczonych na naukę. Ponadto Spółka uczestniczy w realizacji projektów B+R prowadzonych przy współpracy z ośrodkami naukowo-badawczymi uczelni wyższych oraz innych organizacji wspierających rozwój polskiej nauki. Dzięki wspólnej realizacji projektów Asseco aktywnie uczestniczy w wymianie wiedzy i doświadczeń między przemysłem IT oraz sektorem nauki i szkolnictwa wyższego.

Asseco Poland S.A. realizuje m.in. następujące projekty wsparte w ramach środków publicznych:

„**Utworzenie Centrum kompetencyjnego IT w lokalizacjach: Warszawa, Kraków i Katowice**” – realizowany w ramach Poddziałania 4.5.2 PO IG

Całkowita wartość projektu: 127 003 873,60 PLN

Wartość uzyskanego wsparcia: 36 320 938,08 PLN

Liczba utworzonych nowych miejsc pracy: ok. 600 (do końca 2012 r.)

Celem projektu było powołanie i uposażenie Centrum IT w niezbędną kadre i infrastrukturę, która pozwoliła na zwiększenie potencjału firmy w zakresie ilości oraz złożoności podejmowanych prac badawczych, projektów w zakresie rozwoju oprogramowania, wdrażania i komercjalizacji nowych technologii związanych z dziedzinami, uznanymi za szczególnie ważne dla gospodarki w założeniach polityki naukowej i innowacyjnej państwa. Dodatkowo w ramach projektu planuje się wprowadzenie następujących produktów i usług:

- Systemu Obsługi Komercyjnych Ubezpieczeń Zdrowotnych;
- Regionalnych Rozwiązań Medycznych;
- Kompleksowego pakietu oprogramowania dla zakładów opieki zdrowotnej – iMED;
- Komercyjnej platformy IT dla rolnictwa indywidualnego i doradztwa rolniczego – Agro Biuro;
- Systemu bilingowego dla przedsiębiorstw komunalnych;
- Usługi projektowania i wytwarzania systemów informatycznych dla Frontex.

„Opracowanie i wdrożenie systemu obsługującego proces sprzedaży produktów i usług bankowych realizowanych przez franczyzowe sieci pośredników oraz sieci agentów instytucji bankowych” – realizowany w ramach Przedsięwzięcia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Inicjatywa Technologiczna I”

Całkowita wartość projektu: 1 534 382,00 PLN

Wartość uzyskanego wsparcia: 465 234,00 PLN

Projekt realizowany wspólnie z Politechniką Rzeszowską, którego celem było opracowanie oraz wdrożenie prototypu systemu Sales Agent. System Sales Agent to koncepcja kompletnej aplikacji internetowej typu workflow przeznaczonej do obsługi wniosków kredytowych klientów indywidualnych banku i innych instytucji rynku finansowego. System dzięki integracji z Systemem Głównym Banku stanowić będzie moduł wsparcia sprzedaży bezpośredniej.

General Electric Company Polska Sp. z o. o. swoją działalność badawczo-rozwojową prowadzi poprzez Engineering Design Center (EDC) utworzone w 2000 r. na bazie porozumienia między General Electric Aircraft Engines oraz Instytutem Lotnictwa.

EDC w ciągu 10 pierwszych lat działalności podniosło liczbę pracowników z 20 w 2000 r. do 900 w 2010 r. Obecnie planuje się dalsze zwiększenie zatrudnienia osób pracujących głównie nad nowymi rozwiązaniami w zakresie lotnictwa, energetyki oraz przemysłu naftowego, które w dużej mierze mają na celu minimalizację negatywnego wpływu produktów wykorzystywanych we wskazanych sektorach na stan środowiska.

W 2008 r. General Electric Company Polska otrzymało wsparcie w wysokości prawie 10 mln zł w ramach Poddziałania 4.5.2 PO IG na rozbudowę i rozwój Centrum badawczo-rozwojowego EDC, opracowującego nowe technologie ograniczenia emisji i optymalizacji spalania.

Krzysztof Połomski, Site Operations Manager, GE Aviation, General Electric Company Polska Sp. z o.o.:

„General Electric to jeden ze światowych liderów w dziedzinie tworzenia i rozwoju nowoczesnych technologii będących szeroko rozumianą platformą dla rozwiązań praktycznych, które w efekcie podnoszą poziom naszego życia i pozytywnie wpływają na środowisko naturalne. Jednym z kilku ośrodków na świecie, w których realizowane są tego rodzaju prace jest GE Company Polska, Engineering Design Center, organizacja inżynierska specjalizująca się w nowoczesnych, zaawansowanych pod względem ochrony środowiska maszynach wirnikowych jak również złożonych systemach przemysłowych i energetycznych. Korzystając z dostępnych na rynku funduszy strukturalnych zwiększyliśmy planowane w latach 2007–2010 zatrudnienie o dodatkowych 180 absolwentów kierunków inżynierskich, z których 95% ukończyło studia wyższe na polskich uczelniach technicznych. Współfinansowanie miejsc pracy w zespołach zajmujących się rozwojem nowych technologii ograniczenia emisji i optymalizacji spalania spowodowało ulokowanie w GECP EDC prac, które do tej pory wykonywane były jedynie w specjalnie do tego dedykowanych ośrodkach badawczo-rozwojowych Korporacji.”

Autorzy opracowania

Polska Agencja Informacji i Inwestycji
Zagranicznych S.A.
ul. Bagatela 12, 00-585 Warszawa
Tel.: +48 22 334 99 80
Fax: +48 22 334 99 99
www.paiz.gov.pl

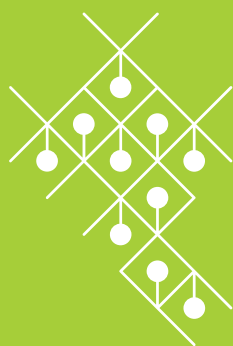
Kontakt:

Agnieszka Garbacz, Główny Specjalista
agnieszka.garbacz@paiz.gov.pl

Zespół Doradztwa Europejskiego (EAST), działający
w ramach międzynarodowej sieci Taxand
ul. Grzybowska 5a, 00-132 Warszawa
Tel: +48 22 324 59 00
Fax: +48 22 324 59 01
www.taxand.pl

Kontakt:

Michał Gwizda, Partner
michal.gwizda@taxand.pl

Polska

www.paiz.gov.pl

Sfinansowano ze środków Ministerstwa Gospodarki